

Literatūras un grāmatniecības padomes sēde

2026. gada 19.februāris

Kultūras ministrijas Lielā zāle, klātienē plkst.14:00-15:30

Sēdē piedalās: R. Punka, L. Buševica, I. Bodnarjuka-Mrazauskas, A. Ērglis, A. Jundze, D. Sparāne-Freimane, S. Tretjakova, M. Treile, V. Kilbloka

Nepiedalās: V. Ernštreits, S. Timofejevs, A. Konste, I. Kolmane, E. Eglāja-Kristsone,

Darba kārtība:

1. Latvijas literatūras eksporta procesi un Frankfurtes viesu valsts jautājums
2. Latvijas Rakstnieku savienības aktualitātes
3. Nozares balvu procesi
4. Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) aktualitātes

1.I. Bodnarjuka – Mrazauskas informē par Latvijas literatūras eksporta paveikto 2025. gadā un plāniem 2026.gadā (skat. prezentāciju – pielikumā.). Informē, ka 2026. gadā Latvijas stends Frankfurtē būs citā lokācijā saistībā ar tirgus plānojuma izmaiņām, šogad to turpinās atbalstīt Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra. Informē, ka Frankfurtes grāmatu tirgus novērtē Latvijas profesionālos procesus Latvijas literatūras eksportā, taču padome Latviju neizvēlējās par viesu valsti 2028. gadam politisku apsvērumu dēļ. Cik zināms, tad par 2028. gada viesu valsti izvēlēta Rumānija. Informē, ka līdzšinējais direktors Jirgens Boss beidz darbu Frankfurtes grāmatu tirgū š.g. 1. septembrī vadību pārņems Joahims Kaufmans, starptautiski pieredzējis Vācijas izdevējdarbības profesionālis, kas 20 gadus bijis *Carlsen Verlag* izpilddirektors, tad pārgājis darbā Bonnier grupā, kas paplašināja izdevniecības darbību jaunos tirgos ārvalstīs un ir plaši pazīstams ar spēcīgu starptautisko tīklu un tirgus pieredzi. Informē, ka martā Leipcigas grāmatu tirgū plānots tikties ar Jirgenu Bosu, lai pārrunātu tālāko Latvijas stratēģiju, uzturot viesu valsts statusa aktualitāti Frankfurtes grāmatu tirgū turpmākajos gados – 2029. un 2030.

M. Treile informē, ka pateicoties “Latviešu grāmata 500” aktivitātēm, ir paplašinājusies sadarbība ar Vāciju. Tostarp ceļojošā izstāde *RigaerLesen* viesojas Vācijas universitāšu bibliotēkās (Brēmenē, Berlīnē, Hamburgā, Vitenbergā, Hallē, Lībekā; vairākas atklāšanas plānotas arī 2026. gadā). Latvijas Nacionālā bibliotēka un Latvijas Bibliotekāru biedrība parakstīja sadarbības līgumu ar Vācijas Bibliotēku asociāciju federālās savienību “Bibliotēka un informācija Vācijā” (*Bibliothek & Information Deutschland*, BID) un uzsāka jaunu stratēģisku partnerību ar Vāciju (no 2025. gada jūnija līdz 2028. gada jūnijam). Pirms Latvijas šādas partnervalsts statusā bija Čehijas Republika un šāda ciešāka sadarbība arī ir labs posms ceļā uz Frankfurtes grāmatu tirgu (Čehija ir Frankfurtes viesu valsts 2026. gadā). Vācijā arī ir izdoti, kā arī tiek gatavoti izdošanai vairāki LNB zinātniskie izdevumi. 2025. gada LNB, iesaistot dažādas sadarbības grupas un politikas veidotājus, izstrādāja un izsludināja Rīgas manifestu “Tiesības uz lasīšanu”, arī tas guvis ievērību Vācijā ar vairākām tam veltītām publikācijām, tostarp manifestu izcēla prestižākais Vācijas laikraksts “*Frankfurter Allgemeine Zeitung*”, tas iedvesmoja arī slovēņus uzsākt darbu pie sava pilsoniskā manifesta lasīšanas aizstāvībai. Ar manifestu esam trāpījuši tieši aktualitātē – Eiropas lasīšanas veicināšanas institūciju konsorcijs, kuram LNB nesen pievienojās, savu 2026. gada kopsapulci, kas maijā notiks Stokholmā, arī velta tematam *The Right to Read*.

2. A. Jundze informē, ka plānota Knuta Skujenieka vārdā nosauktas atdzejotāju balvas izveide sadarbībā ar Salaspils pašvaldību, kas pirmo reizi varētu tikt pasniegta š.g. septembra beigās, savukārt lai veicinātu detektīvžanra attīstību, plānots dibināt arī Andra Kolberga balvu, kas regulāri izvērtēs devumu šajā žanrā. Žūrijai plānots piesaistīt ne tikai nozares

profesionāļus, bet arī juridiskās jomas speciālistus. LALIGABA ietvaros rosina apdomāt Latvijas literatūras tulkotāju speciālbalvas pasniegšanu.

V. Kilbloka rosina rast veidu kā izteikt valsts atzinību Mārai Svīrei, 2026. gadā sagaidot 90 gadu jubileju, par nozīmīgu devumu Latvijas kultūrā.

L. Buševica informē, ka drīzumā tiks apzināti priekšlikumi MK atzinības rakstu kandidātiem un gaidīti vēl priekšlikumi kandidātiem, kas būtu pelnījuši novērtējumu .

3. **S. Tretjakova** informē, ka ir uzsākts darbs pie Baltvilka balvas bērnu literatūrā un ilustrācijā procesa – aktualizēts nolikums, apspriesta žūrijas izveide. Tiek gaidīts Rīgas Domes kultūras projektu konkursa rezultāti, kurā lūgts atbalsts balvas nominantu lasījumiem “Burtu gogelmogels” 24. jūlijā Botāniskajā dārzā. Jaunu dziesmu tapšanai ar J. Baltvilka vārdiem ir uzrunāts R. Tiguls. Informē, ka jaunajā LNB mājas lapā paredzēts ievietot sadaļu par Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu.

Atzīmē, ka Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome (LBJLP) ir gandarīta, ka Latvijas ilustratore – Gundega Muzikante - pirmo reizi ir iekļuvusi īsajā nominantu sarakstā Andersena balvas ietvaros. Balvas ieguvējs tiks paziņots Boloņas grāmatu tirgus laikā. LBJLP tiks pārstāvēta 2026. gada Boloņas Starptautiskajā bērnu grāmatu gadatirgū, būs sagatavots Starptautiskās Jāņa Baltvilka balvas kataloga izdevums angļu valodā, plānota arī dalība konferencē “Brīnums. Pārmaiņas. Vārdi – Interaktīvu literāru tikšanos veidošana bērnodārzā un skolā” Vācijā (Brēmenē 12.-14.06.2026.), dalība Starptautiskajā lasītprasmes konferencē “Lasītprasme. Durvis uz labāku pasauli” *“Literacy. The Door to a Better World”* Slovēnijā (Ljublanā 06.-08.07.2026.), dalība IBBY 40. kongresā Kanādā (Otavā 06.-09.08.2026.) *“Listening to Each Others Voices”*.

R. Punka informē, ka grāmatu mākslas balva “Zelta Ābele” norisināsies š.g. 19. martā LNB Klīversalā kā ievadpasākums Rīgas grāmatu svētkiem LNB, kas norisināsies no š.g. 20. līdz 21. martam.

M. Treile informē, ka LNB atbalsta Latvijas izdevējus ar pretimnākšanu telpu izmaksām 50 % apmērā.

4. **M. Treile** informē, ka ir uzsākts darbs pie nacionālas lasīšanas stratēģijas izstrādes (bijusi tikšanās ar Izglītības un zinātnes ministriju un ministri D. Melbārdi, sadarbība ar Latvijas UNESCO komiteju un B. Moļņiku). Līdzīgi kā, izstrādājot manifestu “Tiesības uz lasīšanu”, plānots organizēt arī darba grupas ar dažādu jomu pārstāvju un kopienu iesaisti. Notiek arī sarunas par grāmatām un lasīšanai veltītu tematu un raidījumu stiprināšanu Latvijas sabiedriskajā medijā, balstoties pozitīvajā pieredzē ar grāmatniecības vēsturei veltīto raidījumu ciklu “Grāmatai pa pēdām”, bet šoreiz cerot uz lielāku uzvaru tieši mūsdienu lasīšanas paradumu, kritiskās domāšanas un mūsdienu grāmatniecības nozares izcelšanu. Lasīšanas paradumu pētniecībai iegūts atbalsts VPP projektam “Latviešu literatūra kā piederība: personības, poētika un publiskā telpa / LITBEL” (vadošais partneris LULFMI). LNB projekta ietvaros pētīs mūsdienu lasīšanas paradumus, lasīšanas un bibliotēku nozīmi latviešu valodas uzturēšanā un stiprināšanā diasporā, kā arī intervēs mūsdienu izdevējus.

Padomes priekšsēdētāja (*paraksts)

R. Punka

Protokolēja (*paraksts)

L. Buševica

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU